

נשיא ומייסד
הרב שאול ישראלי זצ"ל

מופק בסיוע של:
ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לשירותים רוחניים בתפוצות

חֵמְדָּה יָמִים HEMDAT YAMIM

פְּרֻשֵׁת הַשָּׁבוּעַ ויצא תש"ף

עיסקת הבכורה, מנה במסעדה או עסקת נדל"ן? חלק ב'

הרב יוסף כרמל, ראש כולל 'ארץ חמדה'

הוויכוח בין רבקה אמנו ויצחק אבינו בשאלה: מי הוא הבן הנבחר? לא הוכרע בסוף פרשת תולדות. הושגה פשרה. מצד אחד, יצחק חזר וברך את יעקב, והפעם בידעה ברורה מי הוא הניצב לפניו ומבטיח לו את הארץ: "וְאֵל שְׂדֵי יַבְרָן וְיַבְרָן וְהַיִּיתָ לְקַח עִמָּי: וְיִתֶּן לְךָ אֶת בְּרִכַּת אֲבִרְהָם לְךָ וְלְזוֹרְעַן אֶתְּךָ לְרִשְׁתָּךְ אֶת אֶרֶץ מְגֵרֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהִים לְאַבְרָהָם" (בראשית כ"ח ג). השושלת נקבעה: רק יצחק הוא זרעו של אברהם והבא בתור הוא יעקב, שמקבל מיצחק את ברכת אברהם וממילא את ארצו.

מצד שני, רבקה וגם יצחק מסכימים שעל יעקב לעזוב את ארץ כנען, וללכת אל משפחת סבו בתואל הארמי: "קום לך פְּדִינָה אֲכֶם בֵּיתָה כְּתוּאֵל אָבִי אֲמֶן וְקַח לְךָ מִשָּׂם אִשָּׁה מִבְּנוֹת לְבֶן אָחִי אֲמֶן" (שם, ב). התירוץ הוא: "לֹא תִקַּח אִשָּׁה מִבְּנוֹת כְּנָעַן" (שם א). בשלב זה עשוי הוא זה שנשאר בארץ כנען, ארץ מגורי אביו, ויעקב הוא שנאלץ לגלות. כדי להתגבר על יתרונו של יעקב, עשוי לוקח אישה ממשפחת אברהם באמצעות לקיחת מחלת בת ישמעאל (שם, ט).

ההתגלות לה זכה יעקב, בתחילת פרשת ויצא, מכריעה. יציאתו של יעקב היא זמנית: "וְהָיָה יַקְנֹק נֹצֵב עָלָיו וַיֹּאמֶר אֲנִי יַקְנֹק אֶל הָי אֲבִרְהָם אָבִיךָ וְאֵל הָי יִצְחָק הָאֶרֶץ אֲשֶׁר אֶתָּה שׂוֹכֵב עָלֶיהָ לְךָ אֶתְנַנָּה וְלְזוֹרְעַן: וְהָיָה זוֹרְעַן כַּעֲפָר הָאֶרֶץ וּפְרָצְתָּ יָמָה וְקָדְמָה וְצַפְנָה וְנִגְבָּה וְנִבְרָכְךָ כָּן כָּל מִשְׁפַּחַת הָאֲדָמָה וְכַזְרַעַן: וְהָיָה אֲנִי עִמָּךְ וְשִׁמְרְתִיךָ כְּכֹל אֲשֶׁר תִּלְךְ וְנִהְיֶינִי אֵל הָאֲדָמָה הַזֹּאת כִּי לֹא אֶעֱזָבְךָ עַד אֲשֶׁר אִם עָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי לְךָ" (שם, יג-טו). הבטחה זו חוזרת כמעט מילה במילה על ההבטחה שניתנה לאברהם, לקראת עזיבתו את חרן בדרך לארץ כנען: "וְאֶעֱשֶׂן לְגוֹי גָדוֹל וְאֲבָרְכְךָ וְאֶגְדְּלָה שְׁמֶךָ וְהָיָה בְרִכָּה: וְאֲבָרְכָה מְבָרְכֶיךָ וְיִמְקַלְלֶיךָ אֶת אֵל וְנִבְרָכְךָ כָּן כָּל מִשְׁפַּחַת הָאֲדָמָה" (שם י"ב ב-ג). הבטחת הקב"ה נתנה ליעקב ביטחון, שאם יאלץ לחיות בגלות עשרות שנים, וגם אם יאלץ להקים את משפחתו שם, וגם אם יאלץ להתמודד עם חותן-מעביד שמנסה לרמותו, יבא יום והקב"ה ישלח אותו, כמו ששלח את אברהם, חזרה לארץ כנען, כמבואר לקראת סוף פרשתנו: "אֲנִי הָאֵל בֵּית אֵל אֲשֶׁר מְשַׁחֵת שָׂם מַצְבָּה אֲשֶׁר נִדְרַתְּ לִי שָׂם נָדַר עָתָה קוּם צֵא מִן הָאֶרֶץ הַזֹּאת וְשׁוּב אֶל אֶרֶץ מוֹלְדְּתְךָ" (שם ל"א יג).

מיד לאחר ההתגלות יעקב יוצא לדרך, בהסכמת נשיו: "וַיִּקָּם יַעֲקֹב וַיֵּשָׂא אֶת בְּנָיו וְאֶת נְשָׂיו עַל הַגְּמָלִים: וַיִּנְהַג אֶת כָּל מִקְנֵהוּ וְאֶת כָּל רְכָשׁוֹ אֲשֶׁר רָכַשׁ מִקְנֵהוּ קִנְיָנוֹ אֲשֶׁר רָכַשׁ בְּפָנָי אֲרָם לְבֹאֹ אֶל יִצְחָק אָבִיו אֶרְצָה כְּנָעַן" (שם, יז-יח). יעקב הולך דווקא אל יצחק אביו, כדי לבשר דווקא לו, כי ברכותיו קיבלו אישור בהגלות אלקית. (נעיר בסוגריים כי רבותינו לימדונו: "מעשי אבות סימן לבנים", גם כשעם ישראל גלה מארצו הוא תמיד ציפה להתגשמות הנבואות על חזרתו לארצו, כפי שקרה וקורה בדורות האחרונים).

הכתוב לא משתף אותנו במעשיו של עשיו. האם הוא ניצל את יציאתו של יעקב לגלות כדי לרשת את הארץ? האם הוא ניסה ללכת בדרכיו של אברהם כדי להיות ראוי לברכתו? כאילו בדרך אגב, הכתוב מספר לנו כי עשיו עזב את ארץ מגורי אביו, כשמו כן הוא, הוא עבר לשעיר היא אדום. לכן, זו הפתיחה של הפרשיה הבאה: "וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו אֶל עֵשָׂו אָחִיו אֶרְצָה שְׂעִיר שָׂדֵה אָדוּם: (שם, ל"ב ד).

כך נסגר המעגל שנפתח בתחילת פרשת תולדות: "וַיֵּצֵא הָרֵאשֹׁן אֲדָמוֹנִי כְּלֹוּ כְּאֲדָרְתִּי שְׂעִיר וַיִּקְרָאוּ שְׁמוֹ עֵשָׂו: ... וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֶל יַעֲקֹב הֲלֵעִיטְנִי נָא מִן הָאָדָם הָאָדָם הַזֶּה כִּי עִנְיָ אֲנִי עַל כֵּן קָרָא שְׁמוֹ אָדוּם" (שם, כ"ה ל). הבחירה בנזיד העדשים, הייתה הווייתור על ארץ כנען והכרה בה כארץ ישראל.

הבה נתפלל כי גם בימנו תלך ותתגבר, ביתר שאת, ההכרה שארצנו היא ארץ ישראל. הכרה המבוססת על ההבטחה האלקית, המופיעה פעמים אין ספור בתנ"ך, ספר שקדושתו מוכרת על ידי רוב האנושות (גם הקוראן הכיר בכך) והמבוססת גם על האמת ההיסטורית, הכרת האומות והחוק הבינלאומי. נרטיבים המבוססים על זיוף ההיסטוריה, דינם להידחות, בשאט נפש, על ידי כל בן תרבות הסולד מאכזריות, מרצח חפים מפשע וממפירי זכויות אדם בכל רגע נתון, במודע ובכוונה תחילה. עם ישראל וארץ ישראל חד הם. רק תחת שליטה ישראלית זוכים כל התושבים לזכויות פרט מלאות וחופש דת.

לעי"נ הרב אשר וסרטיל ז"ל נלבי"ע ט' בכסלו תשע"ט	לעי"נ הרב ישראל רוזן זצ"ל נלבי"ע י"ג בחשוון תשע"ח	לעי"נ ר' מאיר ז"ל בן יחזקאל שרגא ברכפלד	לעי"נ מרת שרה ונגרובסקי ע"ה בת ר' משה זאב נלבי"ע י' בתמוז תשע"ד	לעי"נ הרב אשור שמש ז"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלבי"ע י"ז בסיוון תשע"ד
לעי"נ הרב שלמה מרזל זצ"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלבי"ע י' באייר תשע"א	לעי"נ הרב ראובן אברמן זצ"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלבי"ע ט' בתשרי תשע"ו	לעי"נ תמר ליכטנשטט האהובה יהי זכרה ברוך	לעי"נ גבי אסתר שמש ע"ה נלבי"ע כ"ב באב תשע"ז	לעי"נ מרים שטרן ע"ה, נלבי"ע בה' באב תשע"ט לעי"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד

הלכה פסוקה

תקצירים מתוך פסקי דין - רשת בתי הדין 'ארץ חמדה גזית'

עורך: הרב הדיין עקיבא כהנא, חוקר במכון משפט והלכה בישראל.

עובש בדירה שכורה

'ארץ חמדה גזית' ירושלים / אב תשע"ז / תיק 77072

דיינים:

הרב עדו רכניץ, הרב דורון אלון, הרב ישועה רטבי

המקרה בקצרה:

הנתבעים הם בעליו של בית ביישוב, שמחולק לשתי יחידות דיור שמושכרות, אחת מהן הושכרה לתובעים. החוזה שנחתם היה עד חודש יוני 2017, שלאחריו התובעים עזבו את הדירה. כעת הם תובעים מהנתבע לפצות אותם על הנזק שנגרם להם עקב כך שהיה הרבה עובש על קירות הדירה. התובעים התלוננו על כך עוד בחודש דצמבר 2016, והנתבע שלח איש מקצוע שלא פתר את הבעיה. לאחר שהגיע איש מקצוע נוסף הוא אמר שכדאי לבצע בידוד ולצבוע בצבע נגד עובש, אולם, בפועל לא בוצע בידוד והתובעים הם שצבעו על חשבונם. התובעים מבקשים פיצוי על כך שנדבק עובש למיטה, למזרן, לשתי שמיכות פוך ולתיקים שחייב את התובעים לזרוק חפצים אלו לאשפה. בנוסף, פיצוי על אי שימוש באחד החדרים עקב העובש שהיה בו. הנתבעים מסרבים לפצות אותם. לטענת הנתבעים לא היתה בעיית עובש בעבר, והסיבה לעובש היא שהתובעים לא אווררו את הבית כראוי. לטענתם, בעל המקצוע אמר שבעיית העובש נובעת מהיעדר אוורור מספק, אולם כדאי לעשות בידוד אבל הדבר לא הכרחי.

פסק הדין:

על הנתבעים לשלם לתובעים 5,750 ₪ עבור הנזקים שנגרמו לחפציהם.

נימוקים בקצרה:

א. אחריות התובעים להיווצרות העובש

התובע והנתבעים נחלקו מהו הגורם לעובש: האם הגורם הוא נזילה וחוסר בידוד או שמא חוסר באוורור. בית הדין קיבל את טענת הנתבעים שהמקור איננו נזילות, משום שלפי עדות התובע העובש התחיל מהתקרה שבה לא היתה בעיית איטום, כך גם כתב מומחה התובעים.

בית הדין הדגיש שאין לו את הידע והניסיון כדי להשיב על השאלה העובדתית האם אוורור היה פותר את בעיית העובש. בית הדין התייחס להיבט המשפטי והוא לשאלה מי אחראי לעובש. בפני בית הדין הוצג תצהיר של השוכר הקודם שכתב שגם הוא סבל מעובש שנדבק לריהוט ולחפצים. בית הדין קבע שכיוון שמדובר בשני שוכרים בעלי הרגלים שונים, הרי שלא ניתן לומר שלתובעים היו הרגלים חריגים שגרמו לעובש. כמו כן, הנתבעים הודו שהם לא הנחו את התובעים מראש כיצד עליהם לנהוג בבית. לפיכך, בית הדין דחה את טענת הנתבעים שהתובעים אחראים להיווצרות העובש.

ב. אחריות הנתבעים לנזקי העובש – דעת הרוב

בעניין אחריות הנתבעים נחלקו דייני בית הדין. לדעת הרוב, הנתבעים אחראים לנזק. זאת כיוון שהם התחייבו בחוזה השכירות לתקן כל קלקול במושכר. העובש שתואר הוא לא סביר, והיה צורך לבצע תיקון כדי למנוע אותו, אולם, התובעים לא עשו די לתיקון התקלה. לגבי הנזק שנגרם לתובעים למרות שמדובר על נזק עקיף יש לחייב את הנתבעים. זאת כיוון שהצדדים התחייבו בהסכם הבוררות לשלם על נזקים עקיפים ועל פי שיטת הרמב"ם שפסק (הלכות חובל ומזיק פרק ז הלכה ז): "כל הגורם להזיק ממון חברו - חייב לשלם".

במקרה זה הסיבה לחיוב היא שהשוכר מצפה, בצדק, שהמשכיר ידריך אותו כיצד להשתמש בדירה מבלי להינזק, ולכן אם המשכיר לא עשה זאת, ניתן לחייבו מדין הסתמכות (שו"ע חו"מ שו, ו).

לפיכך, יש לחייב את הנתבעים על הנזק שהתרחש מהרגע בו הם ידעו על העובש, קרי, מהביקור של איש המקצוע בחודש ינואר. כיוון שבאותו שלב העובש כבר גרם נזק מסוים הרי שהפיצוי לא יהיה מלא אלא בשיעור שני שליש מהנזק. לגבי הפחתה בגלל אי שימוש בחדר שהיה בו עובש, יש בכך מחלוקת (עמק המשפט שכירות עמי תלו-תלו) אלא שבחווה השכירות נקבע שאם המשכיר אינו מתקן תקלה יהיה השוכר רשאי להזמין איש מקצוע ולהפחית את עלות התיקון מדמי השכירות, לכן מסתבר שהיה על התובעים לפעול לצמצום הנזק ולהשקיע בצביעת החדר לאחר החורף כדי לאפשר את השימוש בחדר, ולכן הפיצוי יהיה רק על אי שימוש בחדר בחורף.

ג. אחריות הנתבעים לנזקי העובש – דעת המיעוט

לדעת המיעוט אי אפשר להטיל על הנתבעים אחריות מלאה לעובש, שכן לטענתם נאמר להם על ידי בעל המקצוע שהבעיה נובעת מחוסר אוורור. בנוסף, הנזק שנגרם לחפצי התובעים מוגדר כגרמא (כמו שכתב הרשב"א ב, ג). לאור הספקות יש לחייב את הנתבעים בסך שליש מהנזק.

מאידך, לדעת המיעוט יש לקבל באופן מלא את דרישת התובעים להפחתת שכר דירה בגין אי שימוש באחד החדרים. זאת, משום שהתובעים עשו את כל מה שיכלו כדי לנקות את העובש, ואילו הנתבעים לא עשו דבר בעניין.

למעבר לפסק הדין

שו"ת במראה הבזק

(מתוך ח"ז)

California, USA

קליפורניה, ארה"ב

שבט תשס"ח

הפעלת "אוטובוס שבת" לאיסוף מתפללים הגרים במרחק מבית הכנסת

שאלה

נשאלתי על-ידי רב קהילה בדבר האפשרות להפעיל בקהילתו, באמצעות עמותה שרוב חבריה אינם יהודים, אוטובוס חשמלי – "שאטל בס" – שיאסוף את הנוסעים בתחנות קבועות לבית הכנסת, או אחרים הרוצים לנסוע לאזור. הנהג לא יהיה יהודי, והאוטובוס יעבור בין התחנות ללא קשר לשאלה אם יש נוסעים לבית הכנסת. מה דעתכם על סוגיה זו, שהרי היא תעזור לקרב רחוקים ותחסוך נסיעה במכוניות פרטיות אל בית הכנסת. אין איסור דאורייתא במנוע חשמלי, והתרתם דבר דומה¹. גם שו"ת הרי"ד התיר אמירה לגוי לאדם שבהול על ממונו בכניסת שבת, ואף מדברי הגר"מ פיינשטיין משמע ששימוש בתחבורה ציבורית אסור רק בגלל החשש שיסעו לעבודה, וכאן זה לא שייך. אולי ניתן לסמוך על ההיתר של הרב עובדיה יוסף לרישום נדבות בשבת על-ידי גוי? (השאלה לוותה במראי מקומות מפורטים ודיונים ארוכים בהם).

תשובה

למדנו בעיון רב את שאלתך בעניין האוטובוס החשמלי – "שאטל בס" – שיביא את המתפללים לבית הכנסת בשבת ובחג. יש לשבח ולעודד את פעולתו של הרב, המקרב רחוקים ומביא לבתי הכנסת שלו רבים שלא היו מגיעים לבית הכנסת ללא פעולותיו. איננו בטוחים שיש עוד רבנים רבים המגיעים להישגים כאלה בתחום קירוב הרחוקים. ראויות לחיקוי פעולותיו, ההופכות את בית הכנסת למקום שמושך אנשים, ועל-ידי כך האנשים מתקרבים לחיים יהודיים, ללימוד תורה ולקיום מצוות. דווקא בשל כך, כל חידוש שיינקט עלול לסכן את ההישגים, אם יגרור אחריו ביקורת צודקת. שאלת שמירת השבת וצביונה, בעידן החשמל והאלקטרוניקה, הפכה את שאלת "אוירת השבת" לקריטית ומשמעותית; הן לקולא, כמו בהיתר של מרן הגר"ש ישראלי לשימוש ברמקול לצורך מצווה בשבת, ומאידך גיסא לחומרא, באיסור הפעלת מכשירים אלקטרוניים גם בגרמא, שלא לצורך רפואי או ביטחוני. להלן הערותינו ההלכתיות והמעשיות בעניין זה, לעיונכם:

- א. נכון שבהפעלת מנוע חשמלי אין לדעת רוב הפוסקים איסור דאורייתא, אבל בהפעלת מכונית חשמלית בשבת יכולים בהחלט לעבור על איסורי דאורייתא, כמו למשל בהדלקת האורות באופן ישיר או עקיף, או בלחיצה על דוושת הבלם. למרות זאת התיר מרן הגר"ש ישראלי² לקהילה בקאלי, קולומביה, לארגן הסעה באוטובוס (אפילו לא חשמלי). ההיתר הוא אפילו להחזירם הביתה לאחר התפילה (כמבואר שם). עם כל זאת, הוא סייג דבריו וקרא שלא להשתמש בהיתר דחוק זה אלא במקום שבו אין ברירה אחרת. כמו כן, הזהיר את הרב המקומי שיכלכל דבריו ומעשיו בזהירות גדולה, כך שפעולתו תהיה בבחינת "קרובה לרווח ולא להפסד". אנו מתלבטים מאוד בשאלה אם אכן זהו המצב במקומכם. יכול להיות בהחלט שבגלל ההבדלים העצומים בין המצב בקולומביה, ובעיקר בקאלי, לבין המצב בארה"ב, ובמיוחד בעירכם ובסביבותיה, יש לחשוש יותר מלהפעיל היתר דחוק זה.
- ב. בתשובה הנ"ל לא נזקקנו לנסיונות לעקוף את איסור האמירה לגוי באמצעים שאתם הצעתם בדבריכם, כגון בהקמת עמותה שרוב חבריה יהיו גויים, ושהאוטובוס ישרת גם את הגויים החפצים להגיע למקומות הבילוי. ה"פיקוח נפש רוחני" הוא ההיתר לאמירה הישירה. במקום שפיקוח הנפש הרוחני ברור פחות, או שיש דרכים אחרות לפתרון – אין להשתמש גם בהיתר של אמירה דאמירה וכדו'.
- ג. הניסיון להרחיק את האיסור של אמירה לגוי על-ידי זה שהקהילה תקים עמותה שתפעיל בסופי שבוע את האוטובוס החשמלי, מביא בעצם לתוצאה הפוכה. בכל מקום שבו הותר השימוש בתחבורה ציבורית בשבת, כגון הנסיעה ב"טראם" או ברכבת התחתית, הנסיעות הללו מתקיימות בכל מקרה, עבור הציבור הרחב הלא יהודי. שם אין כל חשש לאיסור הנאה ממעשה גוי בשבת, שנאסר מחשש שמא יאמר לגוי לעשות בשבילו. אבל בהיתר שכבודכם הציע, הכול נעשה ביוזמה יהודית (אף-על-פי שרוב חברי העמותה לא יהיו יהודים) וגם, ברור שברגע שהיהודים לא יחפצו בשירות זה הוא ייפסק, ולא ימשיך לשרת את הגויים שבאזור. לכן חוזר החשש מהנאה ממעשה גוי בשבת.
- ד. גם ההצעה שהאוטובוס יעצור רק במקומות הבילוי ובבית הכנסת עלולה להוכיח שכל מטרתו היא למען היהודים, שהרי תחבורה ציבורית רגילה פועלת בארה"ב גם בסופי שבוע (גם אם בתדירות נמוכה יותר), ורוב הציבור נוהג להשתמש ברכב פרטי.
- ה. כבודו ציטט משו"ת הרי"ד. לדעתו, איסור אמירה לגוי הוא איסור דרבנן, ולכן במקום שראו חכמים שלא לתקיים גזרתם – לא אסרו. כך מובן למה התירו אמירה לגוי לאדם שהגיע לכניסת שבת ויש לו כיס עם מעות. מכאן רצה כבודו להוכיח קל וחומר בנדון דידן, שהרי אם לא נתיר להם לבוא ב"שאטל בס" יבואו במכוניותיהם, וזה ודאי איסור חמור יותר. ונראה שיש לחלק בין הכרת הטבע האנושי וחולשותיו, שמביאה למסקנה כי כדאי להתיר אמירה לגוי כדי שלא יבואו לטלטל ד' אמות ברשות הרבים, לעומת המקרה שלנו, שבו האנשים שאותם רוצים לקרב מרשים לעצמם (אנו מקווים שרק בינתיים) לחלל שבת. מי אמר שלכן מותר לנו להתיר עבורם אמירה לנוכרי?
- ו. כבודו רצה לדייק מדברי הגר"מ פיינשטיין כי התנגדותו לשימוש בתחבורה ציבורית נובעת מכך שהאנשים יסעו לצרכי מסחר ועבודה, ולכן הוא אסר זאת מטעם "עובדין דחול". לאחר עיון, נראה שהבעיה של "עובדין דחול" לפי הגר"מ פיינשטיין היא בעצם הנסיעה בתחבורה הציבורית, ולכן לדעתו אין להתיר זאת גם אם הנסיעה היא לצורך הגעה לבית הכנסת. כך גם משמע מהציטוט מספרו של הרב גולדשמיט, רבה של מוסקבה, "זכרון בספר".
- ז. כבודו ציטט מספרו של הראשון לציון, הרב עובדיה יוסף, בשו"ת "יביע אומר" (ח"ג סי' כג), ורצה ללמוד מההיתר לרשום נדבות בשבת לנדון דידן. אבל גם הרב יוסף ציטט משו"ת "בית דוד", שחילק בין אי מחאה לבין מתן היתר³. גם בהמשך דבריו, אף-על-פי שלא רצה לבטל את המנהג, סייג את ההיתר: "שהכל יעשה בצניעה, אבל בפרהסיא אין להקל בזה כלל".

- ח. לכן נראה שההצעה שהוצעה באותה תשובה, והיא להתעלם מבואם של היהודים ברכבם כדי שאפשר יהיה לקרובם יותר בהמשך – עדיפה גם אצלכם, בגלל החשש שההיתר שאתם מציעים עלול לגרום לפרצה גדולה בנושא של אווירת השבת, אם ישתמשו בו שלא כהלכה.
- ט. בעל-פה הוסיף כבודו כי האוטובוס ישרת רק את מי שאינו יכול לבוא ברגל, ורק את מי שאינו הולך לבית כנסת אחר. שלט גדול ייתלה בכניסה לבית הכנסת שיכריז זאת. נראה לנו שאם מדובר באנשים שיש להם בעיה בריאותית המונעת מהם ללכת ברגל לבית הכנסת, עדיף שישתמשו הם עצמם בכלי רכב חשמלי, כמו "קלנועית", שהותאמה לשימוש בשבת על-ידי מכוון "צומת". להיתר זה יש תמיכה רחבה, והוא פותר את הבעיה הפרטית בלי לתת גוון ציבורי להיתר, שהוא בעייתי יותר⁴. אם מדובר בפיקוח נפש רוחני, ואין פתרון אחר – ניתן יהיה לסדר הסעה פרטית על-ידי נהג גוי, בצורה בלתי קבועה, כפי שהתיר מרן הגר"ש ישראלי.
- י. על-פי היכרותנו את המצב, היהודים הגרים באזור של בית הכנסת הזה אינם רגילים להשתמש בתחבורה ציבורית. אין כמעט סיכוי שיסכימו לחכות במזג האוויר באזורים לאוטובוס, לא בדרך הלוך ולא בדרך חזור. קירובם בדרכי נעם, כפי שהרב השואל יודע לעשות וכפי שכבודו לימד דורות רבים של רבנים, יש לו סיכוי גדול להביא אותם בסוף התהליך למצב שבו יגיעו ברגל אל בית הכנסת, או ידאגו לעצמם לבית כנסת קרוב, אם על-ידי שהות בקרבת בית הכנסת בשבת וחג, ואם על-ידי יסוד בתי כנסת נוספים בסמוך למקום מגוריהם.

¹ "במראה הבזק" (ג תשובה לז).

² שם, כמו שציננתם בדברים.

³ זו"ל: "מי"מ אין לנו לעשות כן מעצמנו, (שמא) שיאמרו התירו פרושים את הדבר".

⁴ עיינו בשו"ע (או"ח ריש סי' רמד) וב"משנה ברורה" (סי' רעו ס"ק כב).

בשם צוות המשיבים ובברכת התורה,

הרב משה ארנרייך הרב יוסף כרמל
ראשי הכולל

חברי הועדה המייעצת:
הרב זלמן נחמיה גולדברג
הרב נחום אליעזר רבינוביץ
הרב ישראל רוזן

ניתן ליצור קשר עם הכותבים דרך: info@eretzhemdah.org

<p>לעי"נ שלמה דוד בן זלמן ושרה אבנית ז"ל נלבי"ע סיון תשע"ט</p>	<p>לעי"נ רבי יעקב ז"ל בן אברהם ועיישה וחנה בת יעיש ושמחה סבג</p>	<p>לעי"נ חיים משה בן קוקה יהודית כהן ז"ל נלבי"ע ז' בתשרי תשע"ה</p>	<p>לעי"נ סוזי בת עליזה כהן ז"ל נלבי"ע כ"ד בחשוון תשע"ח</p>
<p>לעי"נ גב' לוריין הופמן ז"ל לעי"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד</p>		<p>לעי"נ נורמן רוסק נלבי"ע בכ"ב באב לעי"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד</p>	

מתפללים לרפואתם השלימה של:

נתנאל אילן בן שיינא ציפורה
רבקה רינה בת גרונה נתנה
ויקי ויקטוריה בת דיזיזי

ניר רפאל בן רחל ברכה
אסתר בת רחל
מאירה בת אסתר
אסתר מיכל בת גיטל

יאיר מנחם בן יהודית חנה
נתנאל בן שרה זהבה
יפה בת רחל יענטע

בתוך שאר חולי עם ישראל

הספר משטר ומדינה בישראל על פי התורה (4 כרכים) מאת הרב נפתלי בר אילן, יצא לאור בעריכה חדשה בהוצאת מכון "ארץ חמדה" הספר מתמודד עם אתגרי השעה הניצבים בפני המדינה היהודית העצמאית ע"י ניתוח ובירור מקיפים במקורות. בין הנושאים הנדונים - משטר דמוקרטי ומלוכני, שלטון החוק, הפרדת רשויות, ביקורת שיפוטית, טוהר השלטון, מדיניות פסקלית ומוניטרית, שירותי רווחה, סל תרופות, איכות הסביבה, משפט בינלאומי, אמנת ג'נבה, כבוד האדם וחירותו, פיתוח האישיות, זכויות אזרח ועוד ועוד. זכה בפרס הרב קוק ובפרס הרב ישראלי של מכון ארץ חמדה.

לרכישה